

Sygn. akt: I C 854/24 upr

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2024 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	asesor sądowy Paweł Kamiński

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2024 r. w Toruniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko H. M. (1)

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej H. M. (1) na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 5 770,40 zł (pięć tysięcy siedemset siedemdziesiąt złotych czterdzieści groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 września 2023 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części powództwo oddala;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1765,32 zł (tysiąc siedemset sześćdziesiąt pięć złotych trzydzieści dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

IV. nadaje wyrokowi w punkcie I rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 854/24 upr T., dnia 20.08.2024 roku

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 kwietnia 2023 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanej H. M. (1) kwoty 7 574,09 złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie oraz kosztami procesu. Powód wskazał, że poprzez podpisanie weksla w dniu 19 kwietnia 2023 r. pozwana zobowiązała się do zapłaty kwoty wskazanej na wekslu.

Pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 19 kwietnia 2023 r. H. M. (1) zawarła z (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...). Pozwana zobowiązała się do zwrotu pożyczkodawcy kwoty 8 496,00 zł. Na tę kwotę składało się: 4 500,00 złotych - całkowitej kwoty pożyczki, opłata przygotowawcza - 340,00 złotych, 1 238,00 złotych - prowizji pożyczkodawcy,

225,00 złotych – koszt prowizji pośrednika finansowego, 2 193,00 złote – odsetek. Kwota 4 500 złotych została przekazana pożyczkobiorcy na podany przez niego rachunek bankowy. Pożyczka miała zostać spłacona w 36 miesięcznych ratach. W umowie wskazano, że od każdego przeterminowanego zadłużenia pożyczkodawca nalicza odsetki za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie. Każda z rat wynosiła 236 złotych. Pożyczka była także oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 20,25 % w skali roku. Zgodnie z treścią załącznika do wniosku o numerze (...) z dnia 18 kwietnia 2023 roku o udzielenie pożyczki konsumenckiej w (...) S.A. prowizja pożyczkodawcy w wysokości 1 238,00 zł miała zostać przeznaczona na pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt wynagrodzeń pracowników w wysokości 398 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt działań marketingowych w wysokości 97,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt utrzymania oraz obsługi systemów i infrastruktury teleinformatycznej w wysokości 20,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt operacji bankowych oraz kosztów pocztowych w wysokości 26,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na koszt zużycia materiałów i energii, artykułów biurowych, środków czystości w wysokości 60,00 zł, pokrycie kosztu prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkodawcy w części przypadającej na podatki i inne daniny publiczne w wysokości 30,00 zł, podatek dochodowy od osób prawnych w wysokości 237,00 zł a także marżę pożyczkodawcy w wysokości 370,00 zł stanowiącą kwotę wynagrodzenia pożyczkodawcy po odprowadzeniu podatku dochodowego, uwzględniającą koszty związane z monitoringiem i dochodzeniem spłat przeterminowanych zobowiązań oraz koszty związane z odpisami z tytułu nieściągalnych wierzytelności.

Bezsporne, a nadto dowód : umowa pożyczki nr (...) - k. 5-7

harmonogram spłat – k. 8

załącznik do wniosku o numerze (...) z dnia 18 kwietnia 2023 o udzielenie pożyczki konsumenckiej w (...) S.A.- k. 17

dyspozycja wypłaty całkowitej kwoty pożyczki – k. 53

Zabezpieczenie zapłaty kwot należnych z tytułu umowy pożyczki stanowił weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową.

Bezsporne, a nadto dowód : weksel - k. 11, deklaracja wekslowa – k. 12

Pozwana dokonała z tytułu przedmiotowej umowy pożyczki wpłat na łączną kwotę 936 złotych.

Bezsporne, a nadto dowód : historia spłat - k. 9

Wobec opóźnienia w spłacie należności powód pismem z dnia 2 sierpnia 2023 roku wezwał pozwaną do zapłaty. Następnie pismem z dnia 31 sierpnia 2023 roku powód wypowiedział H. M. (1) umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia oraz wezwał pozwaną do wykupu wystawionego weksla tj. do zapłaty niezwróconej części pożyczki w kwocie 8 274,09 złotych.

Pozwana nie uregulowała zadłużenia.

Dowód : pismo z dnia 2 sierpnia 2023 roku – k. 10

potwierdzenie doręczenia pisma – k. 15

pismo z dnia 31 sierpnia 2023 roku – k. 13

potwierdzenie doręczenia pisma – k. 16

Pismem z dnia 27 grudnia 2023 roku H. M. (2) złożyła oświadczenie o uznaniu długu w wysokości 7 974,09 zł wynikającego z umowy pożyczki nr (...) zawartej w dniu 19 kwietnia 2023 roku z (...) S.A. jednocześnie wnosząc o możliwość polubownego rozwiązania poprzez spłatę całości zobowiązania w ratach miesięcznych w kwocie nie niższej niż 300 złotych.

Dowód : pismo pozwanej z dnia 27 grudnia 2023 roku – k. 39

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z dyspozycją art. 339 § 2 k.p.c. Sąd przyjął za prawdziwe twierdzenia powoda o faktach zawarte w pozwie. W pozostałym zakresie Sąd dokonał ustaleń faktycznych w oparciu o załączone do pozwu dowody z dokumentów, w szczególności –umowę pożyczki (k. 5-7) oraz historię spłat (k. 9). Sąd uznał złożone przez powoda do akt sprawy dokumenty za wiarygodne.

Podkreślić należy, że przewidziane w art. 339 § 2 k.p.c. domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczy jedynie ustaleń faktycznych, ale nie materialnoprawnej oceny zgłoszonego roszczenia. Wydanie wyroku zaocznego nie przesądza zatem o uwzględnieniu powództwa w całości.

Na tle poczynionych ustaleń nie było wątpliwości, iż strony łączyła umowa o kredyt konsumencki w rozumieniu art. 720 § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (T.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1028 ze zm.). Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim w art. 3 ust. 1 stanowi, iż przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550,00 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Natomiast wedle przepisu art. 3 ust. 2 pkt 1 wskazanej ustawy, za umowę o kredyt konsumencki uważa się również umowę pożyczki.

Stosownie do art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny

Przepis ten stanowi implementację dyrektywy 93/13/EWG (dalej jako: dyrektywa) i pozostaje w ścisłym związku z przepisami dyrektywy. Stosowanie przywołanego przepisu wymaga zastosowania wykładni pronunijnej, zgodnej z celem i funkcją dyrektywy oraz z uwzględnieniem dorobku orzeczniczego (...). W preambule powyższej dyrektywy wyraźnie wskazano, że Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 i 2 dyrektywy:

1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.

2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Fakt, że niektóre aspekty warunku lub jeden szczególny warunek były negocjowane indywidualnie, nie wyłącza stosowania niniejszego artykułu do pozostałej części umowy, jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Jeśli sprzedawca lub dostawca twierdzi, że standardowe warunki umowne zostały wynegocjowane indywidualnie, ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na nim.

Natomiast art. 6 ust. 1 dyrektywy stanowi, że Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

Zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 dyrektywy zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami.

Dokonując wykładni powyższego przepisu (...) w tezie 52 uzasadnienia wyroku dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie C-495/19 Kancelaria (...) S.A. z siedzibą w K. przeciwko RN wydanego na skutek pytania prejudycjalnego Sądu Okręgowego w Poznaniu, w podobnej sytuacji procesowej wskazał, że: „Artykuł 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że - w sytuacji gdy sąd orzeka w drodze wyroku zaocznego w związku z niestawiennictwem konsumenta na rozprawie, na którą został wezwany - stoi on na przeszkodzie takiej wykładni przepisu krajowego, która uniemożliwia sądowi rozpoznającemu powództwo wniesione przez przedsiębiorcę przeciwko temu konsumentowi wchodzące w zakres stosowania tej dyrektywy, przeprowadzenie środków dowodowych niezbędnych do dokonania z urzędu oceny nieuczciwego charakteru warunków umownych, na których przedsiębiorca oparł swe roszczenie, w wypadku gdy sąd ten poweźmie wątpliwości co do nieuczciwości tych warunków w rozumieniu omawianej dyrektywy” .

Podkreślenia wymaga, że przywołane orzeczenie (...) zapadło w podobnych okolicznościach, wszystkie wywody zawarte w uzasadnieniu wyżej wymienionego wyroku (a zwłaszcza tezy 30-32,36,37, 48-52), sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela. Należy przypomnieć, że w przywołanym orzeczeniu (tezy 48-52) (...) wskazał, że jeżeli sąd odsyłający stwierdzi, że przepis krajowy, taki jak art. 339 § 2 kodeksu postępowania cywilnego, uniemożliwia sądowi orzekającemu zaocznie, na podstawie pozwu przedsiębiorcy, podjęcie środków dowodowych pozwalających mu na przeprowadzenie z urzędu kontroli warunków objętych zakresem tej dyrektywy i stanowiących przedmiot sporu, to do niego należy zbadanie, czy wykładnia zgodna z prawem Unii może być brana pod uwagę w drodze przewidzianych w tym art. 339 § 2 kodeksu postępowania cywilnego wyjątków takich jak 'uzasadnione wątpliwości' lub 'obejście prawa', jeżeli pozwalałaby ona sądowi na podjęcie niezbędnych środków dowodowych. W tym względzie należy przypomnieć, że do sądów krajowych należy, przy uwzględnieniu wszystkich norm prawa krajowego i w oparciu o uznane w krajowym porządku prawnym metody wykładni, rozstrzygnięcie, czy oraz w jakim zakresie wykładni przepisu prawa krajowego takiego jak art. 339 kodeksu postępowania cywilnego można dokonać w zgodzie z dyrektywą 93/13, nie dokonując wykładni tego przepisu krajowego contra legem (zob. analogicznie wyrok z dnia 17 kwietnia 2018 r. E., C-414/16, EU:C:2018:257, pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo). Trybunał orzekł ponadto, że wymóg dokonywania wykładni zgodnej obejmuje konieczność zmiany utrwalonego orzecznictwa przez sądy krajowe, jeżeli opiera się ono na interpretacji prawa krajowego, której nie da się pogodzić z celami dyrektywy (wyrok z dnia 17 kwietnia 2018 r., E., C-414/16, EU:C:2018:257, pkt 72 i przytoczone tam orzecznictwo). W braku możliwości dokonania wykładni i zastosowania przepisów krajowych zgodnie z wymogami dyrektywy 93/13 sądy krajowe mają obowiązek zbadania z urzędu, czy postanowienia uzgodnione między stronami mają abuzywny charakter i w tym celu

podjęcia niezbędnych środków dowodowych, nie stosując w razie potrzeby jakichkolwiek przepisów krajowych lub orzecznictwa, które są sprzeczne z takim badaniem.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z 7 listopada 2019 roku, w sprawie C-419/18, sposób zabezpieczenia wiarygodności konsumentów leży ze swojej istoty poza zakresem objętym harmonizacją w prawie UE. Dopuszczalność stosowania weksła in blanco jako formy zabezpieczenia roszczeń konsumentów należy więc do domeny prawa krajowego. Nie ma więc co do zasady przeszkód w stosowaniu weksła, jako sposobu zabezpieczenia roszczeń przysługujących wobec konsumentów. O ile jednak dopuszczalność posłużenia się wekslem in blanco pozostaje poza zakresem prawa UE, o tyle sama umowa wyznaczająca stosunek podstawowy mieści się w ramach ogólnego mechanizmu kontroli abuzywności. Dotyczy to także postanowień zobowiązujących konsumenta do wystawienia weksła in blanco oraz klauzul zawartych w porozumieniu wekslowym, bowiem postanowienia tego rodzaju nie określają głównego przedmiotu umowy, czyli świadczenia stron ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczanych w zamian towarów i usług, w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13. Sądy mogą zatem dokonywać ich kontroli z zastosowaniem testu abuzywności. Oznacza to, że choć samo posłużenie się wekslem nie może być przedmiotem kontroli w ramach prawa UE, to sąd może uznać za bezskuteczne wobec konsumenta klauzule, które stanowiły podstawę wystawienia weksła. W praktyce oznacza to utratę tytułu do posłużenia się wekslem przeciwko konsumentowi - a tym samym faktyczny brak możliwości skorzystania z weksła jako sposobu zabezpieczenia roszczenia. Zatem, jeżeli w materiale sprawy znajduje się dokument umowy konsumentów, to sąd krajowy ma obowiązek dokonać kontroli abuzywności z urzędu, natomiast gdy sąd nie ma do dyspozycji umowy konsumentów zawartej w konkretnej sprawie, to ma on obowiązek dokonania we własnym zakresie ustaleń co do faktów sprawy¹. Sąd może zażądać przedstawienia przez strony dokumentów koniecznych do ustalenia treści umowy konsumentów celem zbadania z urzędu stosunku podstawowego w kontekście przepisów ustawy o kredycie konsumentów oraz przepisów kodeksu cywilnego, przede wszystkim art. 58 k.c., a także art. 385¹ k.c., tj. w kontekście poprawności jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ, co musi zostać wykazane przez stronę, która się gotowymi formularzami umów posługuje.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd zobligowany był, aby z urzędu skontrolować treść postanowień umowy pożyczki w świetle regulacji art. 385¹ k.c. W szczególności Sąd uprawniony był poczynić dodatkowe ustalenia (ponad zakres zawarty w pozwie twierdzeń), na podstawie przedstawionych przez powoda dowodów, celem zweryfikowania uczciwości postanowień umowy pożyczki zawartej z pozwaną². Ponadto Sąd z urzędu zobowiązany był zbadać czy zapisy umowne nie pozostają w sprzeczności z ustawą bądź nie mają na celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 i 3 k.c.).

Mając na uwadze powyższe, w świetle aktualnego orzecznictwa (...), obowiązkiem Sądu było zbadanie z urzędu warunków umowy, zawartej pomiędzy przedsiębiorcą, a konsumentem celem ustalenia, czy postanowienia uzgodnione między stronami mają abuzywny charakter. Ponadto Sąd z urzędu zobowiązany był zbadać czy zapisy umowne nie pozostają w sprzeczności z ustawą bądź nie mają na celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 i 3 k.c.).

Oceniając zawartą przez strony umowy, a zwłaszcza zapisy traktujące o zobowiązaniu do zapłaty opłaty prowizyjnej, Sąd miał na uwadze przywołane wyżej przepisy art. 385¹ k.c., dyrektywy, orzecznictwo (...) oraz sądów powszechnych w tym Sąd Okręgowy w Toruniu, z którego wynika, że koszty pożyczki powinny znajdować swoje odzwierciedlenie w rzeczywiście ponoszonych przez pożyczkodawcę kosztach. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na pożyczkodawcy. W przypadku, gdy ekwiwalentność prowizji nie zostanie wykazana, uznać należy, że postanowienia jej dotyczące stanowią klauzulę niedozwoloną, jako nieuzgodnione indywidualnie i kształtujące prawa oraz obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interes (art. 385¹ k.c.). Zarazem mogą zostać uznane za zmierzające do obejścia prawa – przepisów regulujących wysokość odsetek maksymalnych.

Wypada zauważyć, że w wyroku (...) z dnia 3 września 2020 r. w sprawach połączonych C-84/19 i in. (...) S.A. przeciwko QJ i BW, Trybunał odniósł się do relacji między art. 36a ustawy o kredycie konsumentów a

dyrektywą i postanowieniami kodeksu cywilnego. Trybunał podkreślił, że przepis krajowy, taki jak art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, nie wydaje się sam w sobie określać praw i obowiązków stron umowy, lecz poprzestaje na ograniczeniu ich swobody ustalenia pozaodsetkowych kosztów kredytu powyżej pewnego poziomu i w żaden sposób nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy sprawdził, czy takie ustalenie ma ewentualnie nieuczciwy charakter poniżej określonego prawnie pułapu (tezy 58-63). Ponadto, Trybunał podkreślił, że zapłata prowizji nie stanowi jednego z głównych świadczeń stron umowy pożyczki, w rozumieniu art. 4 ust.2 dyrektywy. Wysokość tego świadczenia podlega zatem ocenie z perspektywy art. 385¹ k.c. i może zostać uznana za niewiążącą, nie wpływa jednak na ważność całej umowy pożyczki (tezy 64 -69). Oceniając podobnie jak w sprawie niniejszej postanowienia umowne dot. prowizji i opłaty przygotowawczej, Trybunał podkreślił, że przedsiębiorca nie jest zobowiązany do wyszczególnienia charakteru każdej usługi świadczonej w zamian za koszty, które obciążają konsumenta na podstawie postanowień umowy, takie jak 'prowizja' czy 'opłata przygotowawcza'. Niemniej jednak, aby spełnić wymóg przejrzystości, musi zaistnieć sytuacja, w której charakter faktycznie świadczonych usług da się w sposób racjonalny zrozumieć lub wywieść z całej umowy. Ponadto konsument musi być w stanie sprawdzić, czy te różne koszty lub usługi, za które stanowią one zapłatę, nie nakładają się na siebie (wyrok z dnia 3 października 2019 r., K. i CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, pkt 43). Stwierdził, że, jeśli chodzi o koszty zatytułowane 'opłata przygotowawcza' i 'prowizja', pozwany konsument mógł zasadnie sobie zadać pytanie zarówno co do świadczeń, z tytułu których należały się te opłaty, jak i ewentualnego nakładania się ich na siebie. Po pierwsze bowiem, umowa zawierała dwie klauzule przewidujące koszty administracyjne, zatytułowane odpowiednio 'opłata przygotowawcza' i 'prowizja', które obie sugerują, że chodzi o kwoty podlegające zapłacie za udzielenie kredytu.

Dokonując analizy postanowień umowy Sąd miał na względzie, iż postanowienia umowne dotyczące prowizji nie dotyczą głównych świadczeń stron umowy pożyczki. Za postanowienia określające główne świadczenia stron każdej umowy uznać należy bowiem jedynie, takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia - czyli tzw. essentialia negotii. W przypadku umowy pożyczki są to: zobowiązanie pożyczkodawcy do przeniesienia na własność pożyczkobiorcy pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku oraz zobowiązanie pożyczkobiorcy do zwrotu tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku oraz jakości. Natomiast postanowienia określające wysokość kosztów dodatkowych związanych z udzieleniem pożyczki i jej obsługą, do poniesienia których zobowiązany jest pożyczkobiorca, nie mogą zostać uznane za postanowienia określające główne świadczenia stron, gdyż nie warunkują one bytu umowy pożyczki.

Przesądziwszy powyższe, Sąd doszedł do przekonania, że zastrzeżone w umowie, z której roszczenie swoje wywodził powód, pozaodsetkowe koszty pożyczkodawcy nie kształtują w rażąco niekorzystny sytuacji pożyczkobiorcy.

Należy zwrócić uwagę, że łączna kwota kosztów pozaodsetkowych (1 803,00 złotych), którymi została obciążona pozwana w umowie pożyczki, nie przekraczała limitu określonego w art. 36a ust. 2 u.k.k. Zgodnie z art. 36a ust. 2 u.k.k., pozaodsetkowe koszty kredytu nie mogą być wyższe od 45% całkowitej kwoty kredytu. W przypadku umowy pożyczki łączącej powoda z pozwaną pozaodsetkowe koszty pożyczki wynosiły 40,07 % całkowitej kwoty pożyczki (a zatem mieściły się w limicie określonym przez ustawodawcę). Sposób obliczania pozaodsetkowych kosztów kredytu dla kredytów o okresie spłaty nie krótszym niż 30 dni oblicza się według wzoru określonego w art. 36a ust. 1 u.k.k. Należy pamiętać o tym, że z dniem 18 grudnia 2022 roku ustawa o kredycie konsumenckim została znowelizowana m.in. w zakresie art. 36a. Ustawa została znowelizowana na mocy przepisów ustawy z dnia 6 października 2022 r. o zmianie ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (Dz.U. z 2022 r., poz. 2339). W uzasadnieniu projektu tej ustawy przeczytać można następujące motywy nowelizacji: „projekt zakłada zmianę maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego wyliczanych według wzoru wskazanego w art. 36a ust. 1 ustawy. Wartości odpowiednio 25% (koszty niezależne od okresu kredytowania) i 30% (koszty uzależnione od okresu kredytowania) zastąpione zostały wartościami 10% i 10% (art. 7 pkt 4 projektu). Niezależnie od ww. rozwiązania, w projekcie przewidziano obniżenie limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu w całym okresie kredytowania z obecnych 100% kwoty kredytu – do wysokości 45% tej kwoty (art. 7 pkt 4 projektu, projektowane nowe brzmienie art. 36a ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim). Celem wprowadzenia tej regulacji jest zwiększenie ochrony konsumentów przed nakładaniem na nich przez instytucje udzielające kredytów i pożyczek nieuzasadnionych kosztów. Należy w

tym miejscu zaakcentować, że maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego została zmniejszona z 55% na 20% [tj. (...) $\leq (K \times 10\%) + (K \times n/R \times 10\%)$] na mocy art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, z późn. zm.), a więc na mocy jednej z tzw. tarcz antykryzysowych, lecz wygasł on z końcem dnia 30 czerwca 2021 r. (zgodnie z art. 36 ust. 3a ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842, z późn. zm.)). W związku z powyższym, projektodawca, mając na uwadze dobro konsumenta, podjął decyzję o trwałym uregulowaniu omawianego zagadnienia. U podstaw prezentowanych rozwiązań legło przekonanie projektodawcy, że instytucja prowadząca działalność polegającą na udzielaniu kredytów konsumenckich nie powinna obchodzić przepisów o odsetkach maksymalnych, ani też czerpać nadmiernych zysków z tytułu kosztów pozaodsetkowych, zbliżonych nierzadko w swym charakterze do odsetek. Ponadto, mając na uwadze szczególnie trudne położenie niektórych kredytobiorców biorących kolejne kredyty (a w tym kredyty służące spłacie wcześniej zaciągniętych zobowiązań) oraz spoczywający na podmiotach udzielających kredytów obowiązek oceny zdolności kredytowej konsumenta, jak i analizy ryzyka kredytowego (art. 9 ustawy o kredycie konsumenckim), projektodawca wprowadza ograniczenie obrotu wierzytelnościami wynikającymi z umowy o kredyt konsumencki do czasu wygaśnięcia wcześniej zaciągniętych zobowiązań”. Celem ustawodawcy było zatem obniżenie kosztów pozaodsetkowych kredytu poprzez trwałe rozwiązanie prawne. Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie sądu brak jest podstaw, by uznać, że koszty pozaodsetkowe, które zostały zawarte w umowie pożyczki łączącej strony i które mieszczą się w granicach akceptowalnych przez ustawodawcę stanowią niedozwolone postanowienia umowne, w rażąco krzywdzący sposób kształtujące sytuację pozwanej jako konsumenta. W ocenie Sądu ukształtowane na poziomie 1 803,00 zł pozaodsetkowe koszty pożyczki nie naruszają interesu konsumenta, ani dobrych obyczajów.

Sąd ustalił, iż powodowi należały się odsetki umowne od kapitału liczone od kwoty 4 500 zł, czyli od kwoty faktycznie udostępnionej pożyczkobiorcy, od dnia zawarcia umowy (19 kwietnia 2023 r.) do dnia upływu okresu wypowiedzenia umowy (29 września 2023 r.) w wysokości 403,40 zł. Eliminacji podlegały więc odsetki umowne w zakresie, w jakim naliczane były od kwoty przekraczającej kapitał pożyczki.

Wyjaśnić trzeba, że odsetki kapitałowe (art. 359 § 1 k.c.) to takie, które stanowią wynagrodzenie za korzystanie z cudzego kapitału, w tym przypadku zgodnie z zawartą umową kredytu. O ile kredytobiorca spłaca kredyt zgodnie z umową, odsetki kapitałowe naliczane są przez cały okres kredytowania (właśnie jako wynagrodzenie za korzystanie z kapitału udostępnionego przez bank). O ile dojdzie do wypowiedzenia umowy kredytu, niespłacony na dzień wypowiedzenia umowy kapitał staje się wymagalny, zaś odsetki kapitałowe po upływie okresu wypowiedzenia nie są już naliczane. Tym samym po wypowiedzeniu umowy zadłużenie kredytobiorcy obejmuje niespłacony kapitał oraz niespłacone do końca okresu wypowiedzenia odsetki kapitałowe (naliczane są więc one do dnia wypowiedzenia umowy kredytu). Obowiązek strony pozwanej zapłaty wynagrodzenia dotyczy wyłącznie okresu korzystania z pożyczki, więc nie obejmuje okresu po wypowiedzeniu umowy. Sąd wziął także pod uwagę okoliczność, że odsetki kapitałowe zostały w umowie określone na poziomie 20,25 %, natomiast od dnia 7 września 2023 roku wysokość maksymalnych odsetek kapitałowych uległa zmianie z 20,50 % do 19,00 % w skali roku (por. Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 września 2023 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych – M.P. z 2023 r., poz. 1060 oraz Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2022 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych – M.P. z 2022 r., poz. 942). Zgodnie z art. 359 § 2¹ k.c., maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (odsetki maksymalne). Zgodnie z art. 359 § 2² k.c., jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Tym samym za okres od dnia 7 września 2023 roku do dnia 29 września 2023 roku należało naliczyć odsetki kapitałowe w wysokości 19% w skali roku. Niezasadne jest dochodzenie odsetek kapitałowych za okres, który jeszcze nawet nie nastąpił (harmonogram spłat pożyczki obejmował okres spłaty kończący się w maju 2026 roku). Trudno bowiem w takiej sytuacji w ogóle mówić o wynagrodzeniu za korzystanie z kapitału w sytuacji, w której dzień, w którym mogły zostać naliczone odsetki kapitałowe jeszcze nie nadszedł. Poza tym ze względu na wypowiedzenie umowy pożyczki nie następuje dalsze naliczanie odsetek kapitałowych, lecz co najwyżej odsetek

za opóźnienie. Wprawdzie w punkcie 8 umowy pożyczki wskazano, że wypowiedzenie umowy jest równoznaczne z postawieniem w stan natychmiastowej wykonalności należnej pożyczkodawcy całkowitej kwoty do zapłaty, ale należy odczytywać ten przepis łącznie z przepisem punktu 1 umowy, w której podpunkcie 1.2 wskazano oprocentowanie według stałej stopy oprocentowania w wysokości 20,25 % w skali roku. Wypowiedzenie i co za tym idzie wygaśnięcie umowy nastąpiło natomiast nie tylko przed zakończeniem okresu kredytowania (36 miesięcy), a wręcz po pięciu miesiącach od zawarcia umowy. Nie sposób przyjąć, że powodowi należą się odsetki kapitałowe za cały okres przez jaki miała obowiązywać umowa. O ile dojdzie do wypowiedzenia umowy kredytu, niespłacony na dzień wypowiedzenia umowy kapitał staje się wymagalny, zaś odsetki kapitałowe po upływie okresu wypowiedzenia nie są już naliczane. Tym samym po wypowiedzeniu umowy zadłużenie kredytobiorcy obejmuje niespłacony kapitał oraz niespłacone do końca okresu wypowiedzenia odsetki kapitałowe (naliczane są więc one do dnia wypowiedzenia umowy kredytu). Należne powodowi są więc jedynie odsetki kapitałowe jedynie za okres od dnia zawarcia umowy do dnia, w którym upłynął okres wypowiedzenia (por. także wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 6 maja 2021 r. sygn. akt VIII GC 828/18, LEX nr 3663335).

W żaden sposób nie zmienia tego okoliczność, że pozwana złożyła oświadczenie o uznaniu długu w wysokości 9 974,09 zł. Uznanie długu powoduje przerwanie biegu terminu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 2 k.c.), lecz nie zwalnia sądu z obowiązku badania przepisów prawa materialnego i zakresu przysługującego faktycznie powodowi roszczenia zarówno na gruncie stosunku wekslowego, jak i stosunku podstawowego, w szczególności biorąc pod uwagę okoliczność, że kontrahentem powoda jest konsument.

Podsumowując, roszczenie powoda było zasadne w zakresie kapitału pożyczki – 4 500 zł, pozaodsetkowych kosztów pożyczki – 1803 zł oraz odsetek za korzystanie z kapitału w wysokości 403,40 zł, tj. łącznie 6 706,40 zł. Mając na uwadze, że pozwana spłaciła kwotę 936 zł, zaległość wynosiła 5 770,40 zł.

Ze względu na powyższe, Sąd zasądził w punkcie I wyroku zaoczego od pozwanej na rzecz powoda powyższą kwotę z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 września 2023 roku, czyli od dnia wskazanego w pozwie. Podstawą naliczenia odsetek był art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 48 pkt 2 prawa wekslowego. Powód nie zastrzegł w treści weksla oprocentowania sumy wekslowej (art. 5 prawa wekslowego), a zatem nie mógł domagać się zasądzenia od pozwanej odsetek umownych za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych. Odmowa zapłaty weksla przez pozwaną niewątpliwie powoduje opóźnienie dłużnika w spełnieniu świadczenia, wierzyciel może zatem od dłużnika domagać się odsetek od sumy wekslowej, począwszy od dnia ostatecznej płatności. Skoro pozwana wezwana do wykupu weksla nie spełniła dobrowolnie świadczenia w terminie wyznaczonym, popadła w opóźnienie. Powodowi przysługiwały zatem odsetki ustawowe za opóźnienie od 30 września 2023 roku.

W punkcie 4 umowy pożyczki zastrzeżono wprawdzie zasady naliczania odsetek umownych za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie. Należy jednak przypomnieć w tym kontekście, że powód wypowiedział pozwaną umowę pożyczki. Skorzystanie z prawa do wypowiedzenia umowy, wywołuje skutek w postaci rozwiązania umowy z upływem okresu wypowiedzenia, a przez to wygaśnięcia z tym dniem umownego stosunku zobowiązaniowego. Z chwilą wypowiedzenia umowy, jej postanowienia nie wiążą już stron, a postawiona w stan natychmiastowej wykonalności wierzytelność, podlega już – w zakresie odsetek reżimowi kodeksowemu. Wierzyciel może domagać się odsetek umownych jeśli wynika to z obowiązującej strony umowy. Jeżeli natomiast wierzyciel decyduje się na wypowiedzenie umowy, to z chwilą upływu okresu wypowiedzenia umowa przestaje być wiążąca, a odsetki umowne zastąpione zostają odsetkami ustawowymi. Nie może być tak, że jednocześnie pożyczkodawca wypowiada umowę w całości, a mimo to nadal uznaje za wiążące niektóre jej regulacje – dotyczące odsetek umownych. Powód nie miał prawa naliczania odsetek umownych od dnia 30 września 2023 roku, skoro w tej dacie umowa już nie obowiązywała, bo wcześniej została skutecznie wypowiedziana.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu (pkt II wyroku zaoczego).

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie III wyroku zaoczego na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

Roszczenie powoda uwzględnione zostało w 76,19 % i w takim też zakresie należał się powodowi zwrot kosztów procesu. Na koszty te składały się: opłata od pozwu – 500 złotych, koszty zastępstwa procesowego – 1800 złotych i opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł. Łącznie 2317 złotych. Zatem należało zasądzić od pozwanej na rzecz powoda zwrot kosztów procesu w wysokości 1765,32 złotych (76,19 % * 2317 złotych).

W punkcie IV Sąd nadał wyrokowi zaocznemu w punkcie I rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z treścią art. 333 § 1 k.p.c.

1 zob. wyrok (...) z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie C-419/18, (...) S.A. w B. przeciwko B. W. i in., LEX Nr 2735813, wyrok (...) z 13 września 2018 r., C-176/17, (...) S.A. w B. przeciwko M. W., (...) 2018, nr 9, poz. I-711

2 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 4.06.2020 r., C-495/19, KANCELARIA (...) S.A. z siedzibą w K. przeciwko RN., LEX nr 3008597;